

# Gramatika gh jezika sada i online dostupna

*U socijalnom centru u Trajštofu je ZIGH prezentirao online gramatiku gradišćansko-hrvatskoga jezika. Tim je gramatika iz 2003. ljeta dostupna i na internetu.*

**TRAJŠTOF** – Pred već od 20 ljet je izašla dugo očekivana i jako detaljirana gramatika gradišćanskohrvatskoga jezika na već od 700 strani. Sada je izašla digitalizirana verzija pod poveznicom [gramatika.hrvati.at](http://gramatika.hrvati.at). Peljač projekta Jurica Čenar i tehnički izvršitelj Kristijan Karrall su srijedu, 22. januara u Trajštu predstavili ov dugo očekivani projekt.

Jurica Čenar je po pozdravu zamjenika predsjednice Zlatke Gieler Ewalda Hölda povidao kako je on došao do pobjanja ovoga projekta, naime s poznatom frazom „Onda nu ti!“.

Čenar je dao publiku uvid u nastajanje prvo rječnikov i kasnije gramatikov. Djelo na prvom rječniku je počelo jur pred 50 ljeti i je završilo s dvimi sveski, ki su izašli 1982. i 1991. ljeta. Do trećega sveska s natuknicami na hrvatskom standardnom jeziku već nije došlo. Znanstveni institut građišćanskih Hrvatov je onda preuzeo zadaće proširivanje rječnika i sastavljanje gramatike.

Jedno desetljeće postoji online rječnik ZIGH-a, a istovremeno i Jezična komisija, koja nastoji nadopuniti i proširivati rječnik na redovnoj bazi. Nju



**Ewald Höld je pozdravio nazočnu publiku koj su Jurica Čenar i Kristijan Karalić predstavili novu ponudu ZIGH-a.** // foto: Tereza Grandić

isto pelja Jurica Čenar. Uspjeh online rječnika da je bio i uzrok, zač postoji jur dugo plan digitalizirati postojeću gramatiku.

## Kako digitalizirati gramatiku?

Posao, ki se u današnje vrime čini jednostavno, je otežavač činjenica, da se u gramatiki nadaja toliko slov i znakov. „*Najveći dio djela je imao Kristijan Karall*“, rekao je Jurica Čenar pri prezentaciji. Karall je publiki onda razložio zač. Za sastavljanje 2003. ljeta da Unicode još nije bio tako proširen, tako da su kod sastavljanja tiskane verzije koristili različna pisma

s različnim znaki, ar da na kompjutorskom pismu je samo 48 tipkov za broje slove i interpunkciju. ZIGH-ova gramatika da polag Karalla ima 209 znaka s različnim pismi. Te znake je morao detektirati i izminiti na današnji standard u Unicodeu. Sam sadržaj je jedan prema jedan preuzet.

## Kako se koristiti gramatikom?

Digitalizirana gramatika funkcioniра као обични pdf у коме се може искати. На горњем десном рубу странице постоји полje за исхране. Страница ће онда искати исхрану ријечи у свим поглављима и приказати поглавља у којима се најдада ријеч. У самом поглављу се мора онда прочитати или цijелом поглављу или искати другим методама исхрану ријечи.

Gramatika gradičanskohrvatskoga jezika je stručna gramatika i potribuje određeno jezično znanje da bi se njom

moglo koristiti. Ova tema je bila i nazočna pri živoj diskusiji po predstavljanju. Problem da je čuda puti ov, da ljudi ne zna-ju, kako moraju iskati u gramatiki, da bi došli do pravoga pa-ragrafa. Funkcija iskanja to sa-da malo olakšava, gramatika ipak ostaje stručna.

Povezan s online gramati-  
kom je takozvani Jezični ABC,  
izmišljen kao jednostavan pri-  
ručnik, ko jednostavnimi riči  
razlaže nesigurnosti, ke se re-  
dovito ponavljaju, i je povezuje  
s pasažama iz gramatike. Jezič-  
ni ABC se već ne proširuje,  
ipak je dostupan na stranici.

Na digitaliziranoj gramatiki će se još morati djelati, priznaje Karall, istovrimeno će ali i u budućnosti otvoriti nove mogućnosti. Na koncu žive diskusije su svi bili složni: Hvala da ju imamo.

Najti se more pod <https://gramatika.hrvati.at>.

TEREZA GRANDIĆ

|   |   |  |
|---|---|--|
|  <p><b>RAMATIKA</b><br/>praktična matematika in fizika</p> <p>Fizikalni in tehnični predmeti</p> | <p><b>konj</b></p> <p><b>predmeti</b></p> <p><b>Pravilnik o razvoju in izobraževanju v podjetju</b></p> <p><b>Upotrijobljavanje neodredjenoga i odredjenoga vida</b></p> <p><b>394 Odredjeni i neodredjeni vid</b> suamo oblike i pravilni pridjevi. <b>Konj</b> imatemo videni vid ali se u praksi ne postavlja upitnik.</p> <p>Cijeli je u pojmu pravila upotpunjeno s jednim ili dva. Postoji i neke grupe pridjevova, kod kih je ova vidika spoznati neustaljivo, npr.: <b>čekić</b>, <b>čekići</b>, <b>čekićima</b>. Ali ipak postoji određene norme, kada se mora hasnotiti ili samo određeniti ili samo neodredjeni vid.</p> <p><b>Samo neodredjeni</b> vid se upotrijavlja, kada je pridjev dijel predikata ili u službi prediktatogno preškrta, npr.:</p> <p style="padding-left: 2em;">Sjedi je <b>vježbu</b> /uključ. Tdjele je <b>škola</b>. Hlas je <b>škola</b>. On je <b>spodoban</b> vču.</p> <p>I u imenu i arbitrativnom slučaju dolazi neodredjeni vid, npr.:</p> <p style="padding-left: 2em;">ženska <b>krotka</b> sreća, drževali <b>lipoga</b> olbrza, čovek <b>mudr</b> pâmeti <b>bistre</b> glâve.</p> <p><b>395 Samo oblike određenoga vida imaju pâjšev.</b></p> <p>- <b>Samo</b> se upotpunjava s počasnom ili poslovnom zamjenicom, npr.:</p> <p style="padding-left: 2em;">ženski <b>lipi</b> stan, naši <b>žuk</b> klijeti, eva je poja <b>škola</b> hâza. – Ne kâim spasti na <b>žuk</b> krâh. (PR-1.1.1) – Kâid bi ſušda nek možao ſtežiti da <b>lipog</b> mîđi gospôdar. (PR-1.1.1)</p> <p>- <b>kad</b> je pridjev dijel imena, npr.:</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Stari Hodak, Nove Gora, Jâlef ili Drâgi</i> 1. Karol Veltiki. Mâlt kriji, Mâcena nedilja. Veltiki tajedan - Ljûdi kleču pak glâšno dîzje Veltiku Gosup. (PR-1.1.1)</p> <p>- <b>kad</b> je dijel naziva, npr.:</p> <p style="padding-left: 2em;">podîeni kôp, bôjka dâzina, dâzni kâstani, erikeeni tâzni, smitni grîh - Bilo je na efti mûnigo <b>sadoenoga</b> dředja. (PR-1.1.1)</p> <p style="padding-left: 2em;">- Ar suški je skošim hâzen hâzen duhoenâma. (čea... (PR-1.1.1))</p> <p><b>396 Oblike i neodredjenoga vida nimaju:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- neki intrudereni pridjevi, npr.:</li> <li style="padding-left: 2em;">mati, mješi, četrti, kôsi ('vremenski')</li> <li>- pridjevi, ki završavaju na <b>-it</b>, npr.:</li> <li style="padding-left: 2em;">dîteci, teleci, pisaci, strotci</li> <li>- opisni pridjevi, ki izruči pristor i vrimje, npr.:</li> <li style="padding-left: 2em;">domâti, rečnik, zemaljski/zemaljski, začinji, nošni, mlečni, prekuljici, nebeski;</li> <li>- pridjevi izvedeni od imenice s ponučom surtakvih <b>-ji</b>, <b>-jic</b>, <b>-skij</b>, <b>-skij-</b>, <b>-st</b>:</li> <li style="padding-left: 2em;">prijev: čloški, Biži, večernji, sedišti, tenzijni, ondašnjti, kôderski, prijateljski, plemićki, športâški</li> </ul> <p><b>Samo neodredjeni</b> vid imaju pridjevi izvedeni s ponučom surtakvih <b>-os</b>, <b>-iv</b>, <b>-in</b>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li style="padding-left: 2em;">prijev: bratovi, gospodine, stricke, utječje, seširski/šesarski, maškin, Mihin, Maričin, Jakovčev</li> </ul> <p><b>398 Namjenski poslovni pridjevi na <b>-os</b>, <b>-iv</b>, <b>-in</b> je u Čukadar, upoće u razgovornom jeziku, upotrijabljiva genitiv imenice, npr.</b></p> | <p><b>18C1</b></p> <p><b>GH rješnik</b></p> <p><b>ISKANJE U KBJCNIKU</b></p> <p><b>Jedinstvo ABC</b></p> <p><b>ISKANJE U ABC-U</b></p> <p><b>podupiraju na:</b></p> <p><b>BMW</b><br/>Severno karnevalstvo - Bulevarski karneval (Volkswagenförderung)</p> |
|---|---|--|

Online gramatika sliči jako na tiskanu verziju a gledati se more i na mobitelu.

Hrvatski tečajii u Zadru

**ZADAR –** Organacija Vox Croatica poziva na intenzivne ljetne tečaje hrvatskoga jezika u Zadar. Nuditi će se jedan tečaj za dva tajedna (30.6. do 11.7.2018.) kot i jedan za tri tajedne (4.8. do 22.8.) na razini A1-A2, A2-B1 kot i B1-B2, za 420 odnosno 520 euro. Sudionici i sudionice

moraju nadalje platiti taksu za registraciju u višini od 50 euro a za smješćaj čedu poračuniti 40 eurov u juliju a 50 eurov u augustu.

Najaviti se more putem telefona pod brojem +385 91 5622481 ili putem e-maila na info@voxcroatica.com HN

# HRVATSKE NOVINE

116. ljetno // broj 05

31. januara 2025. – € 1,60

## SLOGA JE MOĆ!

// MANJINSKA POLITIKA

### 30 ljet atentat na Rome

Opširnim kulturnim programom kot izložbami i kazališči se spominja OHO i Kazališna inicijativa Gradišće na ove strašne dogodjaje u Austriji.

3. stranica

### Uvadljive knjižnice

NB s kritičkim pogledom na razvitak knjižnic na putu do skupne, centralne biblioteke odnosno arhiva na mjesto brojnih privatnih zbirkov.

10. stranica

// INOZEMSTVO

### Veliki protesti u Slovačkoj

Oko 100.000 ljudi širom svih većih varošev Slovačke je prošli petak protestiralo protiv proruske vlade na čelu s premijerom Robertom Ficom.

5. stranica

// JUBILEJ

### 90 ljet biškup Pavao

Pred kratkim je bivši željezanski biškup Pavao Iby svečevao svoj krugli rođendan u stolnoj crikvi u Željeznu, ali i u domaćem selu Rajnof.

23. stranica

// ŽIVOTNI STIL

### Rizanci s pestom i kozicami . . . 15

// HRVATSKE NOVINICE

### Povijest tekstilov . . . . . 18

// REDOVITO

### Karikatura . . . . . 4

### Horoskop . . . . . 14

### Dušolovka . . . . . 27

### Šport . . . . . 28-29

// IMPRESSUM

Erscheinungsort, Verlagspostamt, nakladnik & naslov uredništva: Kroatischer Presseverein / Hrvatsko štamparsko društvo; Postf. / poštašni pretinac 26, 7001 Eisenstadt / Željezno; Förderung / Podupiranje: Savezno kancelarstvo RA i Središnji državni ured za Hrivate izvan RH

= Bundeskanzleramt

telefon: 02682/61470

email: ured@hrvatskenovine.at

# Online gramatika po već od 20 ljeti



Po gradiščanskohrvatskom rječniku je sada i gramatika Znanstvenoga instituta gradiščanskih Hrvatov online pristupna. Polag Jurice Čenara (desno) i Kristijana Karalla (livo) djelaju na dalnjem povezivanjem ovih ponudov, u ke kanu uključiti i Jezični ABC. // foto: Tereza Grandić

9. stranica

// SMRT



### Preminuo Mirko Valentić

U Zagrebu je preminuo naš zavjereni prijatelj, pokretač brojnih idejov o gradiščanskohrvatskoj kulturi i povijesti.

// foto: Petar Tyran

22. stranica